

dr. Koch Sándor

Búcsúzik Koch Sándor professzortól, aki május 25-én hunyt el, 87 éves korában. Ny. egyetemi tanár, Kossuth díjas, a föld- és ásványtani tudományok doktora, a József Attila Tudományegyetem honoris causa doktora, a Népköztársasági Erdemérem arany fokozata, a Munka Erdemrend arany fokozata, a Bugát Pál Emlékérem, a József Attila Emlékérem, a Földtani Intézet Jubileumi Emlékérem, a Lomonoszov Egyetem Ferszmann Emlékérem, a Szocialista Kultúraért, az Oktatásügy Kiváló Dolgozója kitüntető jelvény tulajdonosa, a Magyarhoni Földtani Társulat, a Természet-tudományi Ismeretterjesztő Társaság, a Karszt- és Barlangkutató Társaság tiszteletbeli tagja.

Koch Sándor egyéniségéből, személyes megnyilvánulásából mélyes humánus sugárzott. A tanszéken nemcsak új tudományos szemléletet honosított meg, de új emberi, munkakörüi atmoszférát is teremtett. Ajtaja, füle és szíve mindig nyitva volt a hallgatók, munkatársai kisebb-nagyobb gondjaira, problémáira, volt ereje, kitartása azok orvoslására is. Koch Sándornak, mindannyiunk szeretett Sanyi bácsijának egész előttünk lefolyt életét ez a családiasság jellemezte.

Személyében a klasszikus mineralógia utolsó nagy képviselője, a magyar mineralógia nesztora távozott el közülünk. A Kárpát-medence bányahelyeinek és ásványainak, az ásványok felhasználásának tudósa és kutatója

volt, aki az ásványokban nemcsak a vizsgálat tárgyát, de esztétikai gyönyörűség forrását is látta, és igyekezett velünk is megélni. Élete során megírt nagyszámú tanulmánya, sok évtizedes kutatómunkája képezte az alapját legnagyobb műve, a *Magyarország ásványai* című kézikönyvnek, maig egyedüli és egyetlen könyv megírásának. Sajnos e munka második, átdolgozott kiadását már nem érthette meg. Ezt az adósságot már csak a könyv megjelenésével, a magyar geológusoknak törleszt-hetjük le. Koch Sándornak már nem tudunk vele örömet szerezni. Kiterjedt publikációs tevékenysége mellett több kézikönyv és egyetemi tankönyv megírása fűződik nevéhez a kapcsolódik több új ásvány felfedezése és leírása is. A tanszék oktatási-kutatási profiljának, a kutatási lehetőségeknek megteremtésével együtt létrehozta az ország határain túl is jól ismert, s már tíz éve a nevét viselő ásványgyűjteményt, megindította a tanszék *Acta Mineralogica-Petrographica* című évi kiadványát, mely publikációs lehetőséget és jelentős folyóiratcserét biztosít.

Koch Sándor örökséget hagyott ránk, neveltjeire és utódaira, s ezt az örökséget továbbvinni, továbbadni az utánunk következőknek — kötelességünk. Mert csak így tudjuk megköszönni mindazt, amit mindannyiunkért tett gazdag élete során.

GRASSELLY GYULA

Nem egészen egy éven belül a SZOTE Kórbontani Intézetének gyászoló tagjai másodsor

állnak megrendülten fiatalon elvesztett munkatársuk, barátjuk koporsója mellett.

ifj. dr. Minker Emil

1954—1982

Tragikus történet másodikpercei fosztottak meg bennünket olyan tanítványtól, kollégától és jóbaráttól, aki még nagyon is innen volt az „emberélet útjának felén...”. A sors értelmetlen kegyetlensége valósággal megbénított bennünket, szinte ma is hihetetlennek tűnik, hogy nincs többé. Minker Emil orvosi diplomájának megszerzése után 1979-től dolgozott a SZOTE Kórbontani Intézetében. Tulajdonképpen még két évet sem fordíthatott a szakma megismerésére és gyakorlására. Ez alatt az idő alatt azonban a munkában és a feladatainak ellátásában mindenkor példamutatóan kötelességtudó, szorgalmas és készséges volt. A napi rutin és oktatási teendők mellett belekapcsolódott a tudományos kutató munkába is. E munkáját a Magyar Pathológus Társaság a Fiatal Pathológusok Fórumán tartott előadásáért első díjat je-

lentő „Arányi Lajos emlékplakett” értékelt. Emberi kapcsolatait vonzó udvariasság és finom tapintat jellemezte. Egyéni tulajdonságai, melyek közül a szellemesség és humorérzék sem hiányzott, szeretetreméltó, jó kollégává tették.

Kapitány Judit

1946—1983

Mindannyian tudtuk és ő is tudta, hogy gyilkos betegség támadt meg. Lelki nagyságára, rendkívüli kemény akaratára és az életbe vetett hitére jellemzően azonban még a könyörtelen előrehaladás fenyegető árnyékában is megőrizte jókedvét és nem szűnt meg alapjában bizakodni. Halála mégis a megdermedés döbbenetével hatott ránk. Kapitány Judit 1975. óta dolgozott a Kórbontani Intézetben. Hivatalosan az intézetvezető professzor titkárnője, aki azonban emellett mindannyiunkunk él és munkálkodó, nemcsak hivatalos ügyeinket intéző, de személyes emberi problémáinkban is segítő társunk volt és kivételes tehetsége volt annak tökéletes elvégzésére. Mindent elvégzett, ami lehetséges volt, sőt azt is, ami mindenkinél lehetetlenebb tűnt. Halálos betegsége mellett teljes energiával, szinte az utolsó percig dolgozott. Az intézeti adminisztráció példamutató elvégzésén túlmenően kimagaslóan jó szervezőkészsége volt. Egy országos kongresszus és egy nemzetközi részvé-

tellet megrendezett pathológus találkozó megszervezésében oroszlánrésze volt, s még a közeljövőben megtartandó hasonló rendezvény ügyei lebonyolításához nagy részét is ő végezte. Szigorúan kötelességtudó volt a munkában és rendkívüli becsületesség, egyenesség és határozottság jellemezte emberi kapcsolatait.

Emléküket kegyelettel megőriztük.

KÓRBONTANI INTÉZET

„Szabadságra született Amerikánk...”

(Anderle Ádám könyve)

A nyugtalan Latin-Amerika nepei ma — ahogy a földrészt forradalmárai nevezik — a „második függetlenségi háborút” vívják, amelyben az ellenfél az USA imperializmusával összefonódó hazai oligarchia.

De — a napi politikai események, hírek pergőtüzében élve — ismerjük-e a múltat, ismerjük-e azokat az okokat, célokat, motívumokat, amelyek inspirációként, municióként is szolgálnak a ma forradalmárainak? Ismerjük-e a függetlenségi küzdelmek első vonulatát, történetét?

Ez a kérdés foglalkoztatja Anderle Ádámot „Szabadságra született Amerikánk” című könyvében, amely „Az én világom” (Kozmosz könyvek) sorozatban jelent meg.

A könyv, a sorozat jellegéből adódóan nem egy súlyos jegyzet-aparátussal terhelt szaktudományos munka, hanem a tudomány eredményeit felhasználó, olvasmányos ismeretterjesztő mű. Ez azonban nem jelenti azt, hogy nem szolgál tanulságokkal a történelem iránt mélyebben érdeklődők számára. Az író az események meglevenítésekor számos könyvre, tanulmányra, levélre, visszaemlékezésre, naplóra, történelmi regényre hivatkozik.

A könyv egymáshoz látszólag csak lazán kapcsolódó sorsokat mutat be — a perui indián felkelő Tupac Amaru-tól a proletár forradalmár chilei L. E. Recabarrenig (Don Reca, ahogyan a munkások nevezték), és a kubai Carlos Balinóig, aki nemcsak a spanyol gyarmati uralom elleni küzdelem egyik kiemelkedő személyisége volt hanem az első kubai KP alapító tagja is.

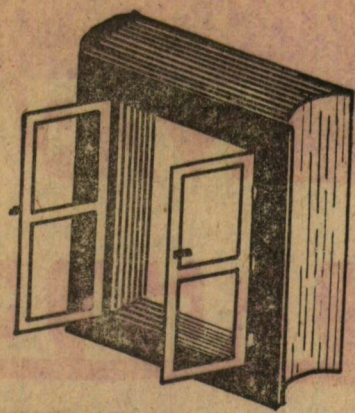
Valójában azonban Anderle

Ádám hőseit nagyon is szoros szálak fűzik össze. A függetlenség ügyéért érzett felelősség és — annál erősebben, minél inkább közeledünk a XX. századhoz — az idegen befolyás elutasítása, az antiimperialista gondolat különböző szintű — gyakran nem is tudatos — megjelenése.

Az 1780-as években kirobbant Tupac Amaru felkelés a szabadságot még az indián múlt felé fordulva kereste, de egy gyenge, ellentmondásosan induló kapitalizáció viszonyai között. A XIX. század elejének forradalmárai — Francisco de Miranda, Simon Bolívar, Miguel Hidalgo y Castillo, a mexikói pap — a felvilágosodás eszméitől vezérelve már egy új integráció, a szabad nemzeti fejlődés lehetőségeit kutatták, természetesen — többségében — az uralkodó osztály érdekei felől közelítve meg a függetlenség ügyét. (Pl. Francisco de Miranda egy gazdag kanáriai kereskedő sarja.)

Bolivarnál, a francia intervenció ellen harcoló Benito Juareznál, Antonio Maceonál, a kubai függetlenségért harcoló kiváló mulatt tábornoknál — és másoknál — már az antiimperializmus csirái, különösen az USA veszélyességének a felismerése is megjelent. A kubai függetlenség „Apostola”, José Martí fogalmazta meg azonban leghatározottabban ezt a gondolatot. A chilei José Manuel Balmaceda viszont az angol befolyás ellen próbált fellépni reformpolitikájával. A nagyhatalmak közötti versengésre építette számításait, a németeket és a franciákat igyekezett az angolok ellen fordítani.

A XIX. század végén és a XX. század elején a latin-amerikai

könyvismertetés

burzsoázia vezetői — többségében — egyre távolabb kerültek a függetlenség Miranda, Bolívar, Juarez és mások által képviselt gondolataitól, s egyre inkább beépültek az imperializmus teremtette viszonyrendszerekbe, s minden baj okát a spanyol gyarmati múltban keresték. Helyüket — ahogyan Anderle Ádám könyve ezt érzékelteti Carlos Balino és Luis Emilio Recabarren sorsán keresztül — fokozatosan egy új osztály, a proletáriátus képviselői kezdték átvenni.

Latin-Amerika múltjáról és jelenéről elmélkedve idézzük Arismendi szavait, aki azt mondta, hogy „Latin-Amerika a felszabadulás felé halad. A harc kemény lesz. De mikor volt ez másképp Latin-Amerikában?”

Anderle Ádám könyvét olvasva a Latin-Amerika iránt érdeklődő olvasó alapvetően nem egy tudományos igényű művel találkozik. A szerző a történelmi pillanatok, sorsok felvillantásával az események szálait úgy fűzi, hogy érdekes, izgalmas olvasmányt nyújt. E célnak felel meg a könyv kivitele és formája is.

KOTOGÁNY ILONA

Szög és olaj

Ezen a címen jelent meg Pilinszky János prózakötete a Vigilia könyvek sorozatban. Igaz, hogy nem az összes prózát szöveg látott most napvilágot, de a kötet bibliográfiája tájékoztat arról, mely írások maradtak ki az összeállításból. A Szög és olaj szövegét Jelenits István gondozta, aki hozzáértését a tavaly decemberi Mozgó Világban közölt *Pilinszky-filológia* című írásával is bizonyította. Ez a cikk, de a sok rejtélyes, nehezen megközelíthető Pilinszky-vers is arra irányítja a figyelmet, hogy a próza oldottabb nyelvén keressen az olvasó támpontokat egy-egy vers értelmezéséhez. Az, aki kitartóan próbálkozik a költő műveinek interpretálására, egy határ után ráébred: Pilinszky hitének ismerete nélkül nem haladhat tovább. A költő katolikuságának dokumentumai ezek az írások, amelyek a versek egyes részleteit erős megvilágításba helyezik vagy úgy, hogy a prózai szöveg szóhasználatát, gondolatfűzését közös egyik-másik költeménnyel, vagy olyképpen — és ez a legjellemzőbb —, hogy erkölcsében azokkal megegyező. De nemcsak a versolvasó, a kutató számára értékes könyv a Szög és olaj, hanem annak is, aki Pilinszky szép gondolatai mellett szeretne egy kicsit megmelegedni. Mert legyen szó bármiről: filmről, könyvről, a Szentírásról, egy-egy dogmatikai kategóriáról, mindig egyről beszél, a szeretetről. Istentagadónak, hívőnek vagy másként hívőnek ugyanazt jelentik ezek a szavak: „Az igazi szeretet — ahogy azt a középkori himnuszoktól elmondották — gyűjteménye minden földi erőnek: alázatos, türelmes, szelíd, áldozatos és igazságos. De az igazi szeretet igazi próbája mégis, hogy nem fél a másik ember szeretetétől, hogy elegendő benne a szelídség, a türelem és az alázat ahhoz, hogy elfogadja azt.” Idekiváncsok egy másik idézet is a kötetből: „Minden igaz művész legalább négy ember: egy lánész, egy ostoba fanyarkó, egy szent és egy szerencsétlen börtöntöltelék drámai megtestesítője.” A nagy szellemek közül talán csak Füst Milán meg Babis írhatott volna ilyen fontosra a művészről. „A lekülönböztet az emberek mindió más irányból várják” — írja másutt. Nagy lelki rokonihoz, Hölderlinhez, Dosztojevszkijhez, József Attilához hasonlóan talán Pilinszky Jánost is.

(di)

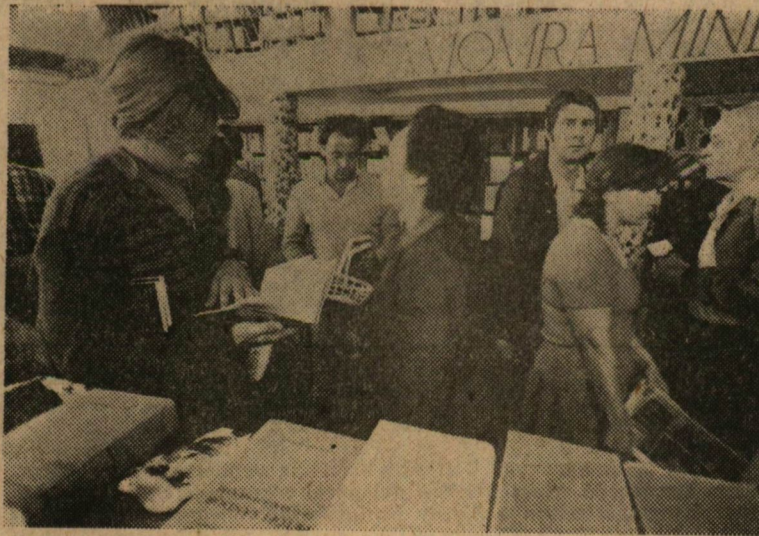
Könyvhét '83

Az idén május 27-e és június 4-e között tartották meg az Ünnepl Könyvhetet, melyen valamivel több mint száz új kiadvány között válogathattak az érdeklődők.

Szegeden is 27-én került sor a megnyitóra, mérsékelt érdeklődés és a Bonanza együttes kíséretében. Másnap helyi írók (Tóth Béla, Péter László, Annus József, Téglásy Imre és Tápai Antal) dedikálták műveiket, június első napjaiban pedig különböző író-olvasó találkozókra került sor.

A Bonanza együttes nyitotta meg az idei Könyvhetet

Böngészde '83

(Benyhe János felvételei)